

יריחו מתעוררת

יריחו אמנם הועברה לרשות הפלשתינית במסגרת תהליך הנסיגות של ממשלת שרון, אך החיים היהודיים בסביבותיה נמצאים בהתעוררות גדולה * יישובים חדשים קמים, יישובים ותיקים מתחזקים ותחושת החלוציות מרחפת באוויר * ציונות מחודשת

באחד מימי חול המועד פסח האחרון, זכה בית הכנסת העתיק ביריחו, זה שהתפרסם ברצפת הפסיפס עם הכתובת "שלום על ישראל", בעדנה זמנית מחודשת. ארבע שנים וחצי לאחר שביקר בו היהודי האחרון (למעט ביקורים קצרצרים, בעיקר של כוחות צה"ל), הגיעו אליו כ-50 איש, בהם ח"כ אורי אריאל, ראש המועצה האזורית בקעת-הירדן דובי טל וחנן פורת. הם התפללו במקום תפילת שחרית, בחלק התחתון של המבנה, סמוך לרצפת הפסיפס "שלום על ישראל".

הנוכחים שהו במקום כשעתיים, ולאחר התפילה שמעו שיחות מפי יואל אליצור מעפרה, ממקימי הישיבה בבית הכנסת לפני שנים רבות, ח"כ לשעבר חנן פורת, ח"כ אורי אריאל ומפקד החטיבה אל"מ מוטי אלמוז. הביקור כולו תואם עם הצבא. המתפללים הגיעו למקום באוטובוס מלווה בכוחות צה"ל.

שעה שיריחו היתה לעיר הראשונה ש"הוחזרה" לרשות הפלשתינית, במסגרת תהליך הנסיגות המחודש של ממשלת שרון, נמצאים החיים היהודיים סביבותיה בהתעוררות.

חיים כמו בתקופת התנ"ך

את נעמה ועומר עתידיה פגשנו בחווה החקלאית שהקימו, לא הרחק מהאנדרטה לזכר חללי 54 אסון המסוק. החודש לפני 28 שנה, בחודש אייר תשל"ז, מאי 1977, הזדעזעה מדינת ישראל נוכח האסון האווירי הכבד ביותר בתולדות התעופה הישראלית עד אז: מסוק יסעור של חיל האוויר, ובו 54 לוחמים ואנשי צוות, התרסק במהלך אימון בבקעת-הירדן, מדרום לקיבוץ ייטב. איש לא ניצל מהתאונה הנוראה.

לימים הוקמה במקום ההתרסקות אנדרטה, המציינת את מקום האסון. לפני כשנה הקים קיבוץ ייטב, בעזרת תנועת "אמנה", חווה חקלאית בשטחי הקיבוץ הסמוכים לאנדרטה, בבקעת ייטב - חוות "עינות קדם" שמה.

ברקע המעשה עמד פירוק חלק גדול מהבסיסים הגדולים של צה"ל בבקעת הירדן, בשלהי שנת 2003. הפינוי העיקרי התבצע בדרום הבקעה, באזור היישובים ייטב ונערן, שם פורק מחנה השיריון עשת, ואחריו בסיס צורי. כתוצאה מכך, החלו הפלשתינים להשתלט על שטחי הבסיסים ועל שטחי אימונים באזור נחל העוג'א ולגנוב ציוד שנשאר בשטח.

באזור עוג'א הקימו הפלשתינים מבנים, פחונים ואוהלים, מנחל ייט"ב ועד גבול יריחו, כשהם יוצרים התיישבות פלשתינית חדשה. התשובה של מתיישבי הבקעה היתה שמירה קפדנית יותר על אדמות המדינה באזור.

עובדי החווה, התחתנו לפני כחצי שנה. נעמה, רמת-גנית במקור, גדלה **נעמה ועומר עתידיה** בבית דתי ואחרי תקופת חילוניות חזרה בתשובה. את עומר, בעל תשובה ממושב עין-יהב, הכירה כאן. החופה שלהם הועמדה בחווה, מתחת לכיפת השמים של בקעת הירדן. עומר הגיע למקום אחרי ששימש כסייר קרקעות בגוש-עציון. עוזרים להם שלושה בני נוער עומר ונעמה גרים בטווח הליכה מהחווה, בשכונת הקראונים של ייטב, אבל בעונות החקלאיות הובערו, כמו אבותינו בימי התנ"ך וכמו החקלאים הערבים בסביבה, הם יוצאים ל"מזרעה" מגורים זמניים באוהל בשטח. במזג האוויר החמים של הבקעה, המגורים באוהל הם סוג של חוויה, וגם בימים הגשומים שהיו כאן בחורף האחרון, שסחפו את דרך הגישה לחווה. כעת הם מגדלים 900 דונם תלתן, 800 דונם שעורה, כמה עשרות דונם חיטה, ובימים אלו השלימו זריעת תירס ואבטיח. בטו' בשבט האחרון נטעו 400 עצים. בנוסף, הם מגדלים עדר של 200 כבשי מרינו לבשר.

החווה נמצאת על שטחי אדמות מדינה המוקצות לחטיבה להתיישבות. חלק מהשטחים עובדו בעבר בידי הקיבוצים ייטב ונערן, שמסיבות כלכליות וחברתיות, והתנכלויות קשות של הערבים, הפסיקו לעבד את השטח, את הכרם והפרדס שהיו כאן. הבדואים השתלטו על השטחים הללו, על אדמות המדינה. עומר ונעמה גאלו את השטחים הללו, פשוטו כמשמעו

הבעיה העיקרית היא הכסף, וחיי היום יום הלא פשוטים היקרים: גנרטור, מים, מחיה. את תשתיות המים והחשמל בנה עומר במו ידיו. החטיבה להתיישבות סייעה בנושא עדר הכבשים. "אמנה" סייעה בתשתיות, במבנים ובקשרים עם השלטונות. אדמת הבקעה תרמה את חלקה בהתמסרותה להפוך את צבעה מצהוב לירוק

הגידול המרשים של מבואות יריחו

משפחות גרות כיום במבואות יריחו, היישוב הקהילתי הדרומי ביותר של בקעת הירדן, 20 שיחוג באביב הקרוב שש שנים

מבואות יריחו נמצאת לא רחוק מהמחסום הצפון-מזרחי של יריחו, סמוך לכביש המוביל מיריחו לרמאללה. לא מכבר, במסגרת המחוות לפלשתינים, הסיר צה"ל את המחסום, ופתח את הכביש לרווחה לתנועת פלשתינים מיריחו לכיוון בנימין

לפני שנתיים, כשהיישוב עלה על הקרקע, גרו בו שש משפחות, ועוד ארבעה רווקים ושתי רווקות. בשנת 2004 הצטרפו למבואות יריחו 12 משפחות חדשות. גידול לא טבעי ולא נורמלי ביסודו. המשפחות גם לא הגיעו כגרעין, כחבורה המכירה אחת את השניה. כל אחד הגיע באופן פרטי, והקהילה מתגבשת במקום

השינוי החל לפני כשנתיים. "מבצע הבקעה" העידוד שנתנה הממשלה להביא סטודנטים למכללות באזור בטווח של עד 60 ק"מ מהבקעה עזר מאוד גם להם. בעקבות המבצע, הגיעו משפחות חדשות. מבואות-יריחו נאלצה להתחרות עם יישובים אחרים, קרובים יותר למרכז הארץ או לירושלים, ויכלה להם. (גם מצפה יריחו, למשל, נכללה ב"בקעה" לצורך הענין, ומספר (משפחות העדיפו לעבור לשם

מבואות-יריחו ממוקמת במקום אסטרטגי, חוסמת את התפשטות שטח איי של יריחו-עוג'א מערבה, לכיוון מורדות השומרון. כמו בכל תולדות הציונות, לקביעת העובדות בשטח יש חשיבות עצומה.

לענבר שטרית, רכזת הקליטה של מבואות-יריחו, יש עבודה רבה בתקופה האחרונה. רק לפני שנה הגיעה למקום ממוצא-עילית, וכעת היא פועלת במרץ להבאת משפחות נוספות, לחיזוק הנקודה, תוך התמודדות עם הקשיים, שעיקרם העויינות הממשלתית. לענבר ולבעלה משה, קשר רגשי עמוק לבקעת הירדן. משה הוא אח של אריק שטרית ז"ל שהקים את היישוב הקהילתי חמדת בצפון הרצועה, ונהרג בתאונת דרכים לפני מספר שנים. אירגון הנוער של הציונים, O.U, משפחה חדשה נוספת היא יוני ואלינור נחום. יוני הוא רכז ב בארצות הברית. אלינור היא חברת מזכירות. זה לא מיקרי: המזכירות החדשה של מבואות-יריחו בנויה על טהרת משפחות חדשות. ה"ותיקים" החליטו שאחרי חמש שנים וחצי יש להעביר את שרביט הניהול לחדשים, והללו הרימו את הכפפה בהתלהבות החיים במקום עדיין לא קלים. בקיץ, חום הבקעה קשה ומעיק, בהתאם למקום הנמצא 150 מ' מתחת לפני הים. הגישה למקום איננה קלה. שני צירי הגישה העיקריים למקום, מכביש הבקעה דרך העוג'א ומכיוון רימונים בדרך הקרויה טאריק אבו-ג'ורג', לא נמצאים על תוואי תחבורה ציבורית. אף אוטובוס לא מגיע לכאן. במקרה הטוב אפשר להגיע באוטובוס עד קיבוץ ייטב, ומשם ברכב ההסעות שהעמידה לרשותם החטיבה להתיישבות או בכלי רכב פרטיים. כל המשפחות שהגיעו, עשו זאת כי רצו להיות דווקא במקום הזה, להצטרף לאנשים שכבר גרים במקום. הם באו, אומרת נעמי ספיר, רכזת "אמנה" המלווה את היישוב מראשיתו, כי היה להם נעים וטוב עם החברה של מבואות-יריחו.

חלק מהמסירות והחלוציות היא ההתמודדות עם בעיות מערכת החינוך. 25 ילדים, מגיל אפס ועד גן חובה, והמספר מתעדכן בלא הרף (באחד מחודשי החורף לא היה להם שבוע ללא ברית-מילה). הילדים מתחנכים בגן הממלכתי-דתי האזורי במושב נתיב הגדוד, עם ילדי ייט"ב, יפית, תומר ושאר יישובי הדרום. לא קל לילד בן חמש ולילדה בת ארבע לעלות בשבע בבוקר על אוטובוס שבו נמצא רק הנהג, היוצא לאסוף ילדים נוספים ביישובים אחרים. אחר-הצהריים הם חוזרים, אחרי הצהרון, בשעה ארבע וחצי במקרה הטוב (כי המועצה מעמידה רק הסעה אחת ביום). זה לא קל וזו, כאמור, חלק מהמסירות והחלוציות של התושבים.

מחכים לקרואנים

בית-כנסת במקום מורכב ממכולה ישנה שהגיעה מגבעת הזית באפרת, בתיווכו של גזבר "אמנה" משה יוגב, אליו חוברו שני קראוונים שהתקרה הפכה אותם למבנה אחד. העבודה נעשתה כולה על חשבון המתיישבים. הבעיה העיקרית כרגע היא הקיפאון המוחלט בהבאת קראוונים חדשים. היעדר קראוונים מונע קליטת משפחות חדשות, למרות הגשם הבלתי פוסק של פניות מצד משפחות צעירות לאחרונה הם נטעו 25 דונם תמרים במחנה נועם. ובתוכניתם לטעת עוד 10 דונם. בעוד חמש שנים העצים יניבו פרי. הקוראים מוזמנים לבוא ולצפות במטע התמרים בעוד חמש שנים.

חגי הוברמן